עַל יְדֵי כָּךְ (טור ובית יוסף (ד"ה ומ"מ)): ו ללֹא יִתֵּן מַיִם לַחֲבֵרוֹ (כט) בְּחָפְנָיו, שֶׁאֵין נוֹטְלִים אֶלָּא מִן הַכֶּלִי. מוְהוּא הַדִּין אִם נָטַל יָדוֹ אַחַת מֵהַכֶּלִי (ל) וְשָׁפַךְ מִמֶּנָּה לְיָדוֹ אַחֶרֶת דְּאֵינוֹ כְּלוּם. * וְרַבֵּינוּ תָּם (סו"ד בדשכ"פ מוהין קו. ד"ה הלמ"ד) מַתִּיר בָּזוֹ, כֵּיוָן שֶׁתְּחִלַּת נְטִילָה לְיָדוֹ אַחַת הָיָה מִן הַכֶּלִי, (לא) וְהוּא שֶׁהָיְתָה יָדוֹ הָרִאשׁוֹנָה (לב) טְהוֹרָה, כְּגוֹן שֶׁשָּׁפַךְ עָלֶיהָ (לג) * רְבִיעִית (ו) בְּבַת אַחַת. הַגָּהָה: וְנָהֲגוּ לְהָקֵל כְּדִבְרֵי רַבֵּינוּ תָּם, אֲבָל הַסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה (לד) הִיא עִקָּר, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַחְמִיר (לה) לְכַתְּחִלָּה: ז נצָרִיךְ שֶׁיִּבְּוֹאוּ הַמַּיִם מִכַּח נוֹתֵן, לְפִיכָךְ צִנּוֹר (לו) שֶׁדּוֹלָה מַיִם מִן הַיְאוֹר וְשׁוֹפֵךְ בּוֹ וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ הַמַּיִם לְהַשְׁקוֹת הַשָּׂדֶה, אֵינוֹ יָכוֹל לִתֵּן יָדָיו לְתוֹכוֹ כְּדֵי שֶׁיְּקַלְּחוּ הַמַּיִם עֲלֵיהֶן, מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם בָּאִים מִכַּח אָדָם, שֶׁכְּבָר פָּסַק כֹּחַ הַשּׁוֹפֵךְ. וְאִם מֵשִׁים יָדָיו קָרוֹב לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵשִׁים אוֹתָהּ תַּחַת הַשְׁפִּיכָה מַמָּשׁ, עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, דְּכָל זְמַן שֶׁהֵם קְרוֹבִים לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה עֲדַיִן (לז) מִכֹּחוֹ הֵם בָּאִים. (לח) וְאִם הִטְבִּיל יָדָיו לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר הַזֶּה אֵינָם טְהוֹרוֹת מִכַּח טְבִילָה, * מִפְּנֵי

ל פֶּרֶק קַמָּא דְּיָדַיִם (פ"כ). מ מִדְּבָרֵי פֶּרֶק ח' דְּבְרָכוֹת (ס' רא"ש). נ חַלִּין ק"ז (ע"א).

בְּאֵר הַיטֵב

יְדֵי הַדָּחַק וְשֵׁק וְקַפָּה אֵין יְכוֹלִים לְקַבֵּל אִם לֹא שֶׁמְּזַפְּתָן. עַיֵּן שָׁם. [וְכֵן פָּסַק בְּסֵפֶר אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ה) דְּלֹא כְּמַהֲרַ"שׁל]: ו (ו) בְּבַת אַחַת. נִרְאֶה פָּשׁוּט שֶׁזֶּהוּ בְּעִנְיַן שֶׁהַמַּיִם אֵינָם מְקַבְּצִים תּוֹךְ פִּסַּת הַיָּד אֶלָּא שׁוֹפֵךְ עַל כָּל הַיָּד וְהַמַּיִם נִשְׁפָּכִים, אֲבָל אִם הֵם מְקַבְּצִים תּוֹךְ הַיָּד פְּשִׁיטָא דְּנִטְמְאוּ אַף עַל פִּי שֶׁהֵם רְבִיעִית, דְּהָא גַּב הַיָּד

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רְבִיעִית מְמָנָּה וּלְמַטָּה. וּלְפִי זֶה בְּהָאנְדַּפַּ"ס שֶׁלָּנוּ שֶׁהַבַּרְזָא בְּשׁוּלֵי הַכֶּלִי מִלְּמַטָּה, אִם אֵינָהּ מְהֻדֶּקֶת וּמְטַפְטֶפֶת הַמַּיִם דֶּרֶךְ שָׁם נִתְבַּטֵּלָה מִלְּהִיוֹת כְּלִי עַד שֶׁתְּתַקְּנֶהָ וְאָסוּר לִטֹּל מִמֶּנָּה: ו (כט) בְּחָפְנָיו. וַאֲפִלּוּ הָיוּ יָדָיו טְהוֹרוֹת: (ל) וְשָׁפַךְ מִמֶּנָּה. הַיְנוּ אַחַר שֶׁכְּבָר נִגְמַר הַנְּטִילָה מִיָּד הָאַחַת, שֶׁפַךְ מֵהַמַּיִם הַנִּשְׁאָר תּוֹךְ פִּיסַת יָדוֹ עַל הַיָּד הַשְּׁנִיָּה, (לא) לְהָכִי אֵינָהּ כְּלוּם דְּלֹא בָּאָה הַנְּטִילָה מֵהַכֶּלִי. וְאִם הֶחֱזִיק הַיָּדַיִם זוֹ תַּחַת זוֹ, וְשָׁפַךְ אֶחָד עַל הַיָּד הָעֶלְיוֹנָה וּמִמֶּנָּה מֵמִילָא נִשְׁפַּךְ גַּם עַל הַיָּד הַשְּׁנִיָּה שֶׁתַּחְתֶּיהָ נִטְהֲרָה עַל יְדֵי זֶה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ה', דְּנִטְלָה אַחַת הֵם: (לא) וְהוּא שֶׁהָיְתָה. דְּמִבְּאֹר לְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב (סעי' ב-ה) דְּמַיִם הָרִאשׁוֹנִים שֶׁשּׁוֹפְכָן עַל יָדוֹ לְשֵׁם נְטִילָה הֵם עַצְמָן נִטְמְאוּ בִּנְגִיעָתָן בְּיָדָיו, וְאִם כֵּן אִם יִשְׁפֹּךְ מִיָּד אַחַת עַל יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה לֹא יִטַּהֲרוּ אוֹתָהּ, כֵּיוָן דְּהַמַּיִם עַצְמָן טְמֵאִים הֵם, וְלָכֵן כָּתַב שֶׁהָיְתָה יָדוֹ הָרִאשׁוֹנָה טְהוֹרָה שֶׁאָז לֹא נִטְמְאוּ הַמַּיִם שֶׁשָּׁפַךְ עָלֶיהָ: (לב) טְהוֹרָה. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּעַל כָּל פָּנִים לֹא הִתִּיר רַבֵּנוּ תָּם אֶלָּא רַק לִשְׁפֹּךְ מִיָּד זוֹ לַחֲבָרְתָּהּ, אֲבָל לֹא לִשְׁפֹּךְ וְלִגַּע, דְּאִם יִשְׁפֹּךְ וְיִגַּע בָּהּ אַף שֶׁהִיא טְהוֹרָה הֲלֹא תִּהְיֶה נִטְמֵאת בִּנְגִיעָתָהּ בַּחֲבֶרְתָּהּ: (לג) רְבִיעִית בְּבַת אַחַת. וּבִכְגוֹן זֶה אַף שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה נִטְהֲרָה יָדוֹ בִּשְׁפִיכָה אַחַת, וְגַם הַמַּיִם עַצְמָן לֹא נִטְמְאוּ, דְּרְבִיעִית בְּבַת אַחַת עֲשׂוּיָה כְּמִקֶּוֶה הַמְטֻהָרֶת, שֶׁגַּם הַמַּיִם טְהוֹרִים הֵם כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב (ס"ד), וְלָכֵן יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ מִמַּיִם אֵלּוּ גּוּפָם שֶׁנִּתְקַבֵּץ לְתוֹךְ פִּיסַת יָדוֹ עַל יָד הַשְּׁנִיָּה. (לג) מִיהוּ זֶה דַּוְקָא אִם שָׁפַךְ הָרְבִיעִית עַל יָדוֹ כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ כְּדִין נְטִילָה עַל כָּל הַיָּד מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, דְּאָלּוּ שָׁפַךְ כֻּלָּהּ רַק לְתוֹךְ פִּיסַת יָדוֹ אֵין זֶה נְטִילָה כָּרָאוּי, וְיָדוֹ הָרִאשׁוֹנָה עַצְמָהּ טְמֵאָה, וְגַם הַמַּיִם נִטְמְאוּ בָּהּ: (לד) הִיא עִקָּר. וְכֵן הוּא דַּעַת שְׁאָר פּוֹסְקִים דְּלֹא כְּרַבֵּנוּ תָּם [הַגְּרַ"א]: (לה) לְכַתְּחִלָּה. א]וְרַשַׁ"ל (ישׁ"ש חולין פ"ח סי' לג) הֶחְמִיר אַף בְּדִיעֲבַד, וְגַם לְדַעַת רַמ"א הוּא (לד) דַּוְקָא בְּשָׁעַת הַדְּחַק, אֲבָל בְּנִזְדַּמְּנוּ לוֹ מַיִם יְטֹל שַׁנִּית וּבְלִי בְּרָכָה: ז (לו) שֶׁדּוֹלָה מַיִם וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁדּוֹלָה אָדָם מַיִם מִן הַיְאוֹר (לה) בְּדֶלִי וְשׁוֹפֵךְ לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר שֶׁיָּבוֹאוּ מִמֶּנּוּ לַשָּׂדוֹת, וּבָא זֶה לִתֵּן יָדָיו לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר [לַחוֹק מְקוֹם שֶׁשּׁוֹפְכִין בּוֹ] כְּדֵי שֶׁיְּקַלְּחוּ הַמַּיִם עַל יָדָיו (לו) וְסוֹבֵר שֶׁיְּחַשֵּׁב לוֹ לִנְטִילָה: (לז) מִכֹּחוֹ הֵם בָּאִים. וְאַף דִּנְטִילַת יָדַיִם הוּא דַּוְקָא, (לו) כֵּיוָן שֶׁהוּא קָרוֹב לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה שֶׁשּׁוֹפֵךְ בְּדֶלִי חָשׁוּב מִכֹּחַ הַכֶּלִי גַּם כֵּן. וּפָשׁוּט דְּאִם שָׁפַךְ לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר בִּכְלִי פְּסוּלָה כְּגוֹן בִּמְנָקֵב, אַף בְּנָתַן קָרוֹב לְמָקוֹם הַשְׁפִּיכָה, פָּסוּל, דְּאֵינָם בָּאִים מִכֹּחַ הַכֶּלִי, אִם לֹא בְּאֹפֶן הַמְבֹאָר לְקַמִּיהּ: (לח) וְאִם הִטְבִּיל יָדָיו. הַיְנוּ שֶׁתְּחָבָן בַּמַּיִם (לח) שֶׁנִּתְבַּזְּבוּ בְּתוֹךְ הַצִּנּוֹר, וּבָא לְהַכְשִׁירָן

בֵּאוּר הֲלָכָה

ו * וְרַבֵּנוּ תָּם מַתִּיר בָּזוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּדִין הַשֵּׁנִי וְלֹא בַּדִּין הָרִאשׁוֹן, אֲכָן מְצָאתִי פְּלוּגְתָּא בְּעִנְיַן זֶה דְּדַעַת הַלְּבוּשׁ וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ז) דְּבַדִּין הָרִאשׁוֹן אָסוּר גַּם לְרַבֵּנוּ תָּם, אַף אִם יָדָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ הָיוּ טְהוֹרוֹת מִקֹּדֶם [דְּהַיְנוּ שֶׁנִּטְלָן עַל יְדֵי כְּלִי]. כֵּיוָן דִּלְגַבֵּי הָאִישׁ הַזֶּה לֹא הָיָה נְטִילָה כְּלָל מֵעוֹלָם בִּכְלִי, וְדַעַת הַגְּרַ"א דִּלְרַבֵּנוּ תָּם אִם הָיוּ יָדָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ טְהוֹרוֹת מִקֹּדֶם מֵהֲנֵי דָּבָר זֶה גַּם לְדִידֵיהּ שֶׁיּוּכַל לִתֵּן עַל יָדוֹ בְּחָפְנָיו, וְכֵן מַשְׁמַע בְּשַׁבְּלֵי לֶקֶט (סי' קלו) עַיֵּן שָׁם:

* רְבִיעִית בְּבַת אַחַת. עַיֵּן בְּבָאוּר הַגְּרַ"א שֶׁמְּשִׁיג עַל זֶה וְדַעְתּוֹ דִּלְרַבֵּנוּ תָּם מַתִּיר בְּכָל גְּוָנַי, אַךְ לְדִינָא אֵין נִפְקָא מִינַּהּ כָּל כָּךְ דִּבְלֹאו הָכִי הִצְעָר כְּדַעַת הָאוֹסְרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ"א בְּעַצְמוֹ:

ז * מִפְּנֵי שֶׁהֵם שְׁאוּבִין. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לט). וּמַה דְּחַשְׁבוּ בָּזֶה שְׁאוּבִין הוּא מְשׁוּם דְּנִשְׁאֲבוּ בִּדְלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב. ד"ה ואיכא), אֲבָל מַחֲמַת הַצִּנּוֹר עַצְמוֹ לֹא חָשֵׁב שְׁאוּבִין דְּהַצִּנּוֹר לָאו כְּלִי הוּא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ תּוֹסָפוֹת (חולין קו. ד"ה ולא) וְהָרַא"ש (שם פ"ח סי' יג) וְאָשְׁכּוֹל (הלכות נט"י) וְרִיטְבָ"א (חולין קו. ד"ה אמר) וְכֵן מוּכָח מִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה הַנַּ"ל, וְכֵן מוּכָח מֵהָרְאָ"ה (שם ד"ה אמר) שֶׁמַּכְשִׁיר בָּזֶה עַל יְדֵי הַמְשָׁכָה וְהַעְתִּיקוּ הַמְחַבֵּר לְקַמִּיהּ לְדִינָא. וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) פֵּרֵשׁ דִּלְדַעַת הַמְחַבֵּר כְּלִי הוּא, אֶלָּא דְּהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְחֻבֶּרֶת לַקַּרְקַע וְנִרְאֵה כִּטְבִילָה, וּטְבִילָה בִּשְׁאוּבִין לַיְכָא, אֲבָל אִם כֵּן יִקְשֶׁה לָמָּה מַתִּיר בָּזֶה עַל יְדֵי הַמְשָׁכָה לְצִנּוֹר מִשֶּׁעַם דְּשְׁאוּבִים שֶׁהַמְשִׁיכוּהָ בַּקַּרְקַע, הֲלֹא כְּלִי הוּא, וּכְבָר נִתְעוֹרֵר בָּזֶה הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו, וְכֵן הַפְּרִי מְגַדִּים נָדַחַק מְאֹד בָּזֶה וְנִשְׁאַר בְּצָרְיוֹ עִיּוּן, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּטְבִירָא לַהּ לְהַמְחַבֵּר כְּרֹב הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל דְּלֹא הוּא כְּלִי הוּא נִיחָא. וּמַה דְּמַשְׁמַע לְכָאוֹרָה בְּסָעִיף ח' דְּהַמְחַבֵּר סְבִירָא לַהּ דְּצִנּוֹר כְּלִי הוּא, דְּאִי לָאו הָכִי אֵין לוֹ מָקוֹר לְמַה שֶּׁפָּסַק שָׁם לְבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת (הל' ברכות פ"ו) דְּבִכְלִי הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע לֹא עָלְתָה לוֹ נְטִילָה, וְהַיְנוּ בַּחֲקָקוֹ וּלְבַסּוֹף קְבָעוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַדְּרִישָׁה (סק"ג) וְהַפְּרִי מְגַדִּים (משי"ז סק"ח). יֵשׁ לְדַחוֹת דְּמֵאַחַר שֶׁלֹּא מָצָא הַמְחַבֵּר מִי שֶׁהֶחֱזִיק בְּשִׁיטַת הַבַּעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת רַק הָרַמְבַּ"ן (חולין קו. ד"ה ואין) וְהָרַשְׁבָּ"א (שם ד"ה האי) וְאֵינָהוּ כָּתְבוּ בְּהֶדְיָא כֵּן לֹא רָצָה לְהָקֵל נַגְדָּם, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁגַּם הַגְּרַ"ז (קרא סק"א) תָּרַץ כֵּן. וְעַד כָּאן זֶה שֶׁהִצְרַכְנוּ לְדַחֹק עַצְמֵנוּ הוּא לְפִי פֵּרוּשׁ הַדְּרִישָׁה וְהַפְּרִי מְגַדִּים בְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסָעִיף ח', אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַגְּרַ"א שָׁם דְּכֵנָּת הָרַשְׁבָּ"א וְהָרַמְבַּ"ן וְהַמְחַבֵּר שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵיהֶם הוּא בְּקִבְעוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ, וְאִו פָּסוּל לְבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת לְשִׁטְתֵּהּ בּוֹ מְשׁוּם דְּהָוֵי כְּקַרְקַע, וְהַאי אֲרִיכָא דְּדַלְאֵי הָיָה נָמֵי קְבָעוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ, אֲתֵי שַׁפִּיר בְּפִשִׁיטוּת מַה דְּמַכְשִׁיר הַמְחַבֵּר כָּאן בִּשְׁאוּבִים שֶׁהִמְשִׁיכוּהָ בְּצִנּוֹר, דְּהַרֵי הַאי צִנּוֹר כְּקַרְקַע גְּמוּרָה הוּא וּמַה דִּפְסֹל לְטִבֹּל בּוֹ מְשׁוּם שְׁאוּבִים הוּא מְשׁוּם דְּנִשְׁאֲבוּ מִתְּחִלָּה בִּדְלִי וְכַנַּ"ל:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (לג) וְאַפִלּוּ אִם נִתְּנוּ בְּצַד נְטִילַת הָרִאשׁוֹנָה שִׁשְׁפַּךְ הַמַּיִם גַּם עַל הַיָּד הַשְּׁנִיָּה [מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח)]: (לג) ט"ז (סק"ז השני) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. אֲמָנָם פָּרֵשׁ הַמַּ"ז (סק"ז) בָּזֶה דְּהָרְבִיעִית שֶׁפַּךְ מִקֹּדֶם לְטָהֵר יָדָיו וְאַחַר כָּךְ שָׁפַךְ עָתָּה מֵחָדָשׁ בִּשְׁבִיל יָדוֹ הַשְּׁנִיָּה לְכוֹאוֹרָה לְמִיהַּ, דְּאִם כֵּן דְּלֹא מְיֵרֵי בִּשְׁפִיכָה זוֹ גּוּפָא אַף בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית נְטָהֵר יָדוֹ בְּגוֹן בִּשְׁנֵי פְּעָמִים כְּשְׁאָר נְטִילוֹת: *) (לז) עוֹלַת תָּמִיד (סק"ט) וּפְרִי מְגַדִּים (משי"ז סק"ז השני) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ז (לח) רַשַׁ"י (חולין קו. ד"ה האי) וְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב. ד"ה ואיכא): (לו) וְכַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ג דְּלִכְתְּחִלָּה בָּעֵינַן כְּנֶגֶד נוֹטֵל לַנְּטִילָה הַיְכָא דְּלֹא הָוֵי כַּנָּגֶד נוֹתֵן: (לט) תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם): (מ) דִּבְזוֹחֲלִין בְּלָאו הָכִי יֵשׁ סְבָרָא לְפְסֹל וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ט"ו:

*) בדפוסים הישנים נפלה טעות בציוני שער הציון מכאן עד ס"ק לט ותוקן ע"פ מקור הדינים.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סי"ג) פסק כרמ"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah